

Tulli

Lausunto

20.08.2024

Asia: VN/7057/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ulkomaankauppa- ja verotusosasto

Asiakkuus- ja veronkantoyksikkö

20.8.2024

Tulli/2024/00509

Viite: Lausuntopyynnön diaarinumero VN/7057/2024

Tullin lausunto lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Tulli kiittää lausuntopyynnöstä otsikon mukaisessa asiassa ja kohteliaimmin lausuu hallituksen esityksestä laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta seuraavaa.

Hallituksen esitysluonnoksessa on tuotu hyvin esille riski, että verovapaa matkustajatuonti, salakuljetus sekä muu verotuksen ulkopuolelle jäävä tuonti voivat lisääntyä tupakkaveron korotusten myötä. Riskiä lisää yleinen arvonlisäverokannan korotus. On siten perusteltua, että tätä edellä mainittua riskiä pyritään torjumaan tekemällä korotukset useassa vaiheessa.

Tupakkatuotteiden matkustajatuonnin ja salakuljetuksen nykytilaa käsittelevässä osuudessa mainitaan, että Suomeen salakuljetetaan hyvin vähän väärennetyjä savukkeita. Tullin havaintojen perusteella tilanne on tältä osin muuttunut merkittävästi muutaman viime vuoden aikana sen myötä, kun laillisesti valmistetut savukkeet ovat olleet keväästä 2019 lähtien koko Euroopan unionissa tupakkatuotteiden jäljitettävyysselvointien piirissä. Tulli on paljastanut ja tutkinut viime vuosina useita laajuudeltaan merkittäviä savukkeiden salakuljetustapauksia, joiden yhteydessä takavarikoidut savukkeet ovat osoittautuneet laittomasti valmistetuiksi tuoteväärennöksiksi. Havainnot paitsi Suomesta myös Euroopasta viittaavat, että tyypillisesti tuoteväärennöksinä ilmenevien tupakkatuotteiden laitton valmistus on lisääntynyt ja sen myötä niiden salakuljetus myös Suomeen on lisääntynyt merkittävästi. Laillisesti valmistettujen savukkeiden salakuljetus vaikuttaa sen sijaan vähentyneen merkittävästi koko EU:n tasolla verrattuna aikaan ennen savukkeiden tuloa tupakkatuotteiden jäljitettävyysselvointien piiriin. Ehdotettujen veromuutosten myötä tapahtuva tupakkatuotteiden hinnan nousu on omiaan kasvattamaan rikollisten taloudellisia kannustimia kyseisten tuotteiden Suomeen kohdistuvaan salakuljetukseen ja laittomaan kauppaan, mikä voi ilmetä erityisesti laittomasti valmistettujen tuoteväärennösten salakuljetuksen lisääntymisenä.

Esityksessä todetaan, että hintamuutokset voivat myös johtaa siihen, että tapahtuu kulutuksen siirtymää eri tupakkatuoteryhmien välillä. Kulutuksen siirtymää eri tuotteiden välillä voi tapahtua myös muista syistä, sillä Tullin havaintojen mukaan vuosia kasvanut nuuskan salakuljetus on vähentynyt nikotiinipussien tultua Suomen markkinoille. Savuttomat nikotiinituotteet ovat olleet tupakkaveron alaisia vuoden 2024 alusta lähtien, mutta tupakkaverolain siirtymäsäännöksen mukaan tämän vuoden alkupuoliskolla myynnissä on ollut pääasiassa vain tupakkaverottomia tuotteita. Näin ollen on vielä epäselvää, miten savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaveron vireillä oleva savuttomia nikotiinituotteita koskeva tupakkalain muutos vaikuttavat jatkossa esimerkiksi nuuskan tai muiden tupakkatuotteiden salakuljetukseen.

Tulli pitää tärkeänä, että seuraavien kolmen vuoden aikana toteutettavien tupakkaveron korotusten vaikutuksia verokertymään, matkustajatuontiin sekä laittomiin markkinoihin seurataan tarkasti.

Sähkösavukenesteen määritelmä

Lausunnon loppuksi Tulli esittää, että tupakkaverolain (1470/1994) 7 §:n 3 momentissa esitettyä sähkösavukenesteen määritelmää laajennettaisiin koskemaan myös höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinia sisältävää nestettä, jonka nikotiinipitoisuus on yli 20 milligrammaa millilitrassa.

Tupakkaverolaissa sähkösavukenesteellä tarkoitetaan tupakkalain (549/2016) 2 §:ssä tai Ahvenanmaan maakuntaa koskevassa vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettua nikotiiniestettä ja höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinitonta nestettä. Tupakkalain 2 §:n 1 momentin 19 kohdan mukaan tupakkalaissa tarkoitetaan nikotiiniesteellä nikotiinia sisältävää nestettä, joka on tarkoitettu höyrystettäväksi sähkösavukkeeseen avulla, jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa ja jolla ei ole lääkelain (395/1987) 3 §:n 1 momentin mukaista käyttötarkoitusta. Tupakkalain 2 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan tupakkalaissa tarkoitetaan höyrystettäväksi tarkoitettulla nikotiinittomalla nesteellä sähkösavukkeeseen avulla tai muulla vastaavalla tavalla höyrystettäväksi tarkoitettua muuta nestettä kuin nikotiiniestettä.

Tupakkalaissa puolestaan rajoitetaan nikotiiniesteen maahantuontia. Tupakkalain 64 §:ssä rajoitetaan myös eräiden nikotiinia sisältävien nesteiden maahantuontia. Yksityishenkilö ei saa tuoda maahan sähkösavukkeeseen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinia sisältävää nestettä, jonka nikotiinipitoisuus on yli 20 milligrammaa millilitrassa tai jolla on lääkelain 3 §:n 1 momentin mukainen käyttötarkoitus. Maahantuontikielto koskee myös tällaisen nesteen hankkimista ja vastaanottamista postitse tai muulla vastaavalla tavalla Suomen ulkopuolelta. Yksityishenkilö saa kuitenkin omaa henkilökohtaista käyttöään varten tuoda mukanaan maahan enintään 10 millilitraa tällaista nestettä.

Tupakkalain maahantuontikieltojen rikkomisesta rangaistaan salakuljetuksena tai lievänä salakuljetuksena (tupakkalaki 115 §, rikoslaki 46 luku 4-5 §). Lisäksi nikotiinia sisältävän nesteen, joka on tarkoitettu höyrystettäväksi sähkösavukkeeseen avulla ja jonka nikotiinipitoisuus on enintään 20 milligrammaa millilitrassa, salakuljetus täyttää myös veropetoksen tunnusmerkistön, jos valmisteveroa on lainvastaisesti vältetty (valmisteverotuslaki 109 §, rikoslaki 29 luku 1-3 §). Sen sijaan sähkösavukkeeseen avulla höyrystettäväksi tarkoitettua nikotiinia sisältävästä nesteestä, jonka nikotiinipitoisuus on yli 20 milligrammaa millilitrassa, ei kanneta valmisteveroa ja näin ollen ko. tuotteen salakuljetusta ei käsitellä verorikoksena.

Näistä seuraa, että ns. vahvemman sähkösavukenesteen salakuljetuksesta rangaistaan lievemmin kuin miedomman sähkösavukenesteen salakuljetuksesta. Lisäksi nykytilanteessa ns. vahvojen sähkösavukenesteiden verottomuus johtaa siihen, että kaiken vahvuisia savuttomia nikotiinituotteita ja tupakkatuotteita kuten esim. nuuskaa kohdellaan eriarvoisesti. Huomionarvoista on, että verotuspäätös ja siitä seuraava verovelka on merkittävä, väärinkäytöksiä ennalta ehkäisevä tekijä. Tulee myös huomioida, että tupakkalain ns. vahvoja nikotiiniesteitä koskevat maahantuontisäännökset koskevat ainoastaan yksityishenkilöiden maahantuontia, eli Tullin tulkinnan mukaisesti matkustajatuontia. Toisin sanoen rikoslain salakuljetusta koskevat säännökset eivät tule sovellettaviksi kaupallista maahantuontia koskeviin tapauksiin. Näin ollen Tullilla ei oman tulkintansa mukaan ole tällä hetkellä edellytyksiä puuttua ns. vahvojen nikotiiniesteiden kaupalliseen maahantuontiin rikosoikeudellisin perustein, jollei kyseistä tuoteryhmää saateta tupakkaveron piiriin muiden nikotiiniesteiden, tupakkatuotteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tavoin.

Asko Sinervo

Tulliylitarkastaja

Ulkomaankauppa- ja verotusosasto

Sinervo Asko
Tulli